

Zarazne bolesti u Bjelovaru prije 95 godina- sušica

Vladimir Halauk

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Ključne riječi: sušica, putovi okruženja

Na početku opaska autora: Ova bolest je bila poznata pod navedenim nazivom sušica, a tek onda pod nazivom tuberkuloza ili ikričavost pluća.

Za razliku od opisane gripe i drugih zaraznih bolesti, koje su u svom javljanju i trajanju ograničene na stanovito vrijeme i kraj, jedino kod sušice je to posve drugačije. Ona je razgranjena po cijelom svijetu, napada staro i mlado, ne šteti siromaka ni bogata, šulja se pomalo, a napada tiho sve žrtve iz zasede – sve dok se u svojoj žrtvi ne ugnjezdi.

U prijašnje vrijeme (19. stoljeće) smatrala se sušica **nasljednom bolesti**, koju dijete prima u baštinu od svojih sušičavih roditelja. Smatralo se da može oboljeti samo onaj kome je mati i otac sušičav. Sada se zna da tomu nije tako, već da se svaki i najzdraviji čovjek, a potječe od zdravih roditelja, može zaraziti sušicom – samo ako se za to dade zgodna prilika.

Glasoviti njemački liječnik i učenjak Robert Koch prvi je pronašao uzročnika sušice, i time nedvojbeno dokazao da taj uzročnik prenaša sušicu od bolesnog na zdravo čeljade. I ovdje su to sitne, prostim okom nevidljive gljivice, koje se u ljudskom tijelu množe i na prvom mjestu razaraju pluća. Zato sušica spada među zarazljive bolesti – a ne među nasljedne. Ona je u našoj domovini toliko proširena, da svake godine od nje umire preko deset hiljada ljudi.

Sušica se najviše javlja u ljudskim plućima, pa kad je spomenemo mislimo uvijek na sušicu pluća. Kuživo sušice nalazi se u hrakotinama, koje sušičavi bolesnik izbacuje kašljem. Hrakotine se sastoje od guste žućkaste ljepljive sluzi, koja se lahko prione na predmet kamo je dospjela. U toj hrakotini imade milione sušičavih klica koje se dalje ne miču dok je hrakotina vlažna. No, čim se hrakotina osuši, pomiješati će se sa drobnicima prašine, te najmanjim povjetarcem ili promajom dići u zrak. Svaki od nas je vidio one sitne i prozirne oblačice prašine, koji titraju u zraku naših soba kad ih sunce obasja. U tim oblačicama sa tom prašinom titraju i one sitne klice sušice, pa mogu kod svakog udisaja ući u tijelo čovjeka. Prašina je dakle jedan od glavnih raznašača kuživa sušice. To je **prvi i najvažniji put** okruženja.

Drugi put okruženja može se desiti na slijedeći način. Osim izbacivanja tih gustih hrakotina, sušičavi bolesnik još i suho kašlje – a taj suhi kašalj napada ga osobito rado, pogotovo dok s kim dulje govori. I tim suhim kašljem izbacit će sa sitnim kapljicama sluzi i kuživa od sušice. I ovakova sitna kapljica lahko će ući u naša disala.

Treći način okruženja jest ako se ljubimo i grlimo sa sušičavim bolesnikom, ili pak za njim pijemo iz iste čaše ili jedemo istom žlicom ili vilicom.

Četvrti način okruženja može se desiti na slijedeći način: ako je nemarni sušičavi iskašljao svoje hrakotine na pod sobe – gdje ostaju ležati. Po sobi se igraju i pužaju dječica, pa će si lahko zaprijeti ručice koja vole turati takove prste u usta i nos.

Nadalje, okužit se možemo ako obučemo odijela i rubeninu sušičavih. Napokon, možemo oboliti užitkom prijesnog kravljeg mlijeka. Kad smo se okužili klicama sušice kojim od nabrojanih načina, bolest će izbiti tek nakon više mjeseci a katkad i nakon više godina.

Najprije ćemo opaziti da je dotičnik zle volje i neraspoložen, dalje lahko se umori i nema prave volje k jelu. Počima suho kašljucati. Pod veće se javlja grozničavost, a noću se znoji. To stanje može potrajati nekoliko mjeseci, kad najedanput bolesnik opazi nešto krvi u iskašljanoj sluzi. Može se desiti da ta bistra crvena i pjenušasta krv kod kašljanja obilno navali na usta ili na nos. Liječnik će kod pretraga ustanoviti da bolesnik boluje od sušice.

Još prije kojih trideset godina, držalo se da proti sušici nema nikakova lijeka, te da se sušičavom ne može pomoći. No danas znademo da se i sušica može izliječiti (1915. godina – op.a!). Razumijeva se samo po sebi, da se ta bolest ne da na prečac izliječiti, već tomu treba više mjeseci, a kod nekih bolesnika i više godina. Što se tiče načina liječenja sušice, ovdje nećemo o tome pisati, već će vam to svaki liječnik znati objasniti i htjeti dati nužne savjete i upute.

Razložiti ćemo samo načine kako se valja štititi od okruženja.

Svatko tko kašlje neka ne izbacuje hrakotine na pod sobe, na pod javnih prostorija a niti na pod kad se vozimo željeznicama, jer nikad ne možemo znati da li hrakotine sadrže kužne klice sušice. Možemo se iskašljati uvijek u pljuvačku. Njih bi moralo biti u svakom stanu, u svakoj javnoj prostoriji, u uredu i gostioni. Za pljuvačku može služiti svaka dublja zdjelica u kojoj na dno ulijemo samo toliko vode da dno bude pokriveno. Zdjelice treba postaviti u kuteve soba. Svaki dan ih treba ispirati, nakon što se sadržaj istrese u zahodsku jamu ili u vatru. Ako te spopadne kašalj, kada s kim govoriš, zakloni usta svojom rukom ili kašlji u maramicu.

Ne meti nikada sobe suhom metlom, već prije toga poškopri pod sobe vodom, a i metlu lagano nakvasi vodom.

Kod priređivanja hrane neka gazdarica pazi na najveću čistoću, a posebno da muhe ne sjedaju na hranu, jer i muhe mogu prenijeti klice sušice, pošto baš muhe rado sjedaju na ljudske hrakotine.

Ne uživaj nikada prijesno mlijeko već ga uvijek prije užitka dobro prokuhaj. Ruke peri svaki dan više puta sapunom i vodom. Ne čeprkaj nikada prstima po ustima ili po nosu. Ne ljubi osobu za koju misliš da boluje od sušice.

Njegu i jačaj svoje tijelo, uživaj tečnu i dobro priređenu hranu, drži stan u najvećoj čistoći i redu, izrači ga danomice što više.

Budeš li se tih uputa držao, nećeš se dobiti sušice!

Kontakt:

Vladimir Halauk, dr.med, spec.epidemiolog

Služba za epidemiologiju

Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije

Bjelovar, Matice hrvatske 15

Tel: 043 247- 201

e-mail: uprava@zzjz-bjelovar.hr